

„Edinost“

Icasja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri zvečer.

Naročnina znaša:

za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročnino brez priložene naročnine se oprava ne dela.

Na tobakarnah v Trstu se prodajajo po naznake številke po 6 stotink (3 avč.); v Trstu pa po 8 stotink (4 avč.).

Telefon št. 570.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

Se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravljalstvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravljalstvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, 11. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu

Ljubljana za vseučilišče.

V Ljubljani 3. dec. 1901.

Kakor smo že zadnjič sporočili na kratko, se je veliki manifestacijski shod za naše vseučilišče v Ljubljani izvršil sijajno in veličastno. Glasno so govorili tisoči zbranega ljudstva, govorili so zastopniki vseh slojev! In vse to je prišlo spontanno iz prebivalstva akropole Slovenstva! Ta mogočni glas je bil glas ljudski, glas preziranega, ali svojih kulturnih zadač zavedajočega se naroda. Prvi grudni 1901. je bil velepomemben dan za vso domovino našo, za vso Slovenijo. Trst in Ljubljana sta se prva oglašila in dal Bog, da bi njiju krasnemu zgledu sledili takoj vsi kraji širom naših slovenskih tal! Da bi bile ti dve velikanski skupščini temeljni kamen energičnemu, neustrašenemu gibanju, ki mora navstati z elementarno silo povsodi, kjer stane slovensko pleme, da tudi narod sam, naše ljudstvo samo na javnih, ljudskih shodih zahteva uresničenja stoletne zahteve svoje, katero so poklicani faktorji sramotno prezrati dozdej. Ves poldrugi milijon, in ne le njega oficijelni reprezentanti, naj se vzdigne in naj protestira proti dosedanjemu preziranju in naj zahteva za neizprosno, jekleno energijo svojih pravic, svoje stare pravde!!

Velika, obširna dvorana ljubljanskega mestnega doma napolnila se je že kmalu po desetih popoldnih; na galeriji pa se je zbralo narodno ženstvo v velikem številu. Vedno nove množice so prihajale, a že ob polenastih ni bilo v dvorani, kjer je bilo nad 1500 ljudi, prav nič več prostora. Za to pa se je prostrani trg cesarja Jožefa pred mestnim domom napolnil s stotinami in stotinami ljudstva in ves čas med zborovanjem so orili gromoviti klici in slovanske pesmi tja do neba, da se je razlegalo po ulicah daleč naokoli.

Točno ob pol enajstih je dr. Gregorič otvoril zborovanje ter predlagal navzočega župana Hribarja predsednikom, ki je iskreno pozdravil navzoče udeležnike ter konstatiral, da so tu zbrani vsi sloji ljubljanskega stolnega mesta, od premožnega meščana do priprotega delavca, brez razlike političnega mišljenja, kar dokazuje, da gre tu za veliko, sveto stvar, za najsvetlejši narodni idejal.

Prvi je govoril dr. Triller. Silen glas doni širom našega ozemlja: »Dajte nam univerzo!« Ta glas ni glas šovinizma, to je glas pravice, to je zahteva, ki je stoin stokrat utemeljena, tako utemeljena, da ni dokaza pameti proti njej. Veliki naš zbor povzdiga glas, vse stolno mesto naše kliče danes izsto in sto grl in gromoviti klic naj se razlega tja na cesarski Dunaj in slišati ga morajo tam! Stvar za katero se borimo in se bomo borili z vsemi močmi, ni nova. Isto kakor mi so zahtevali naši očetje pred sto in pred petdesetimi leti; bili so prepričani, da nam je vseučilišče potrebno, krvavo potrebno. In takrat, v prvem začetku naše renesanse, še ni bila naša kultura, naše slovstvo v toliko razvito kakor je danes. Bili pa so to možje, ki so sami stali na vrhuncu duha svojega časa in stali so na vrhuncu vede in znanosti in dejansko so dokazali izvedljivost naše univerze; med njimi je bil eden najslavnejših avstrijskih pravnikov, ki je predaval v svojem materinskem jeziku, v naši slovenščini.

Prišlo so drugačne razmere in slovenski duh se ni mogel ganiti in hoteli so kulturne težnje Slovenstva pogaziti in zatreti. Prirojena skromnost pa jim je pomagala in jih podpirala.

Toda, da-si so nas pritiskali ob steno in nas še pritiskajo: duše našemu narodu niso mogli umoriti. Vstala je zopet, vstala z nova in to v hipu, ki je bila največja nevarnost. Vlada je obljubila Itali-

janom v Trstu izključno laško vseučilišče. S tem bi bila naša univerza za vedno onemogočena, kajti na avstrijskem jugu je po menjenju vlade prostora le za eno samo vseučilišče. Da bi nam dali Italijani mesta na svojem vseučilišču, tega ne bo trdil pošt n človek pod solncem, če tudi le od daleč pozna razmere. Vsa politika in vse stremenje avstrijskih Italijanov dajata nam nepobitne garancije v to in Lahi bi vrgli rajše svojo univerzo v morje, nego da bi dali jugoslovanskim jezikom tudi le najskritejši kotiček! Avstrijska vlada je proti njim brez moči. Vlada, ki trpi, da kruti naši sosedje tisočem in tisočem slovanskih otrok odreka celo ljudske šole, in gleda mirno ta škandal Evrope, taka vlada naj bi opravila kaj glede vseučilišča? Dobro je to čutila naša akademična mladina, ki daleč od rodni tal, v tujih mestih, podvojeno občuti zaničevanje in odrivanje in zavzela se je prva za domače kulturno ognjišče. Oglasilo se je tudi impozantno število občin z navdušenimi peticijami, predvsem mestni svet ljubljanski, ki je poslal posebno deputacijo na Dunaj in danes govori, krepko govori tudi prebivalstvo ljubljanskega mesta samo.

Nikdar in nikomur nečemo kratiti pravice. Priznavamo tudi Italijanom isto, kar zahtevamo mi in obsojamo odloč o vsenemške demonstracije inomosti! A zavedamo se tudi da bi se nam v Trstu godilo ravnotako, kakor se je Italijanom v Inomostu. Južnoavstrijsko vseučilišče mora stati v Ljubljani, kjer bo prostora na univerzi tudi drugim jezikom.

Resnega razloga proti naši zahtevi ni in samo brezstidnost more nasprotovati. Očitajna, da nimamo literature, niti učnih sil, niti učnih knjig, so bila ovržena že nešteto krat in nešteto krat in resnično ni treba o tem izgubljati besed. Naši učenjaki ne smejo odslej več hlapčevati tujim literaturam.

Upajmo in verujmo v svojo bodočnost! In zasije nam nov preporod, svoj cilj dosežemo gotovo!

Potem je govornik, čegar fulminantnemu govoru je sledilo burno, viharo odobravanje, predlagal sledečo resolucijo:

»Današnji veliki shod izjavlja, da je ustanovitev vseučilišča v Ljubljani nujno potrebna v interesu kulturnega in gospodarskega napredovanja ne le slovenskega naroda, temveč tudi v interesu avstrijskega juga sploh in se soglasno obrača do visoke vlade, naj čim preje izpolni tozadevno, že nešteto krat utemeljevano željo, za katero se hoče ves narod potegovati dosledno in nevtrajeno, dokler se ne uresniči.«

Za dr. om Triller jem se je oglasil k besedi dr. Gregorič ter je o univerzi v Ljubljani razpravljal z gospodarskega stališča. Povdarjal je, da vsaki narod potrebuje izobrazbe, če hoče tekmovati v svetovni konkurenci in zato treba, da izobražujemo širše mase naroda in ne le privilegiranih stanov. Da pa dobimo za to dovolj sposobnih ljudi, treba je, da dobimo vseučilišče, ki naj bo vzgajalo te učitelje naroda. Treba nam torej v prvi vrsti višjih izobraževališč, da narod pridobi, v najširšem pomenu besede, pogoj za gospodarski razvitost. Ozmimo se na prostrani jug avstrijske države in videli bomo, da od Kotske luke in tja daleč gori do Gradača ni nobene visoke šole! Vse ta velikanski teritorij nima niti enega vseučilišča; naša mladina mora hoditi na Dunaj in v Gradec iskat si višje izobrazbe in radi ogromnih stroškov, ki so združeni s tem, je pot na vseučilišče širši masi naroda docela zaprta.

Toda še drugi vzroki so, za katerih podlagi zahtevamo svoje vseučilišče v Ljubljani. Naša mladina, ki je dovršila srednje

šole in nima prav nikakihkušenj iz življenja, odhaja v tuja velika mesta, kjer se jih toliko stotin izgublja in pogublja radi bede in drugih vzrokov, ki tiče v velikomestnem ozračju. In mladi mož, ki je po srečno dovršenih študijah prišel v domovino nazaj — in kako redko so sejani taki! — se je odtujil povsem svojemu narodu, ker je bil od njega docela ločen in če že ni pozabil vseh mladinskih idejalov svojih, vidi se mu gotovo nekaka mlačnost v poznejšem delovanju njegovem za svoje rojake. Takih udarcev naš mali narod ne bo mogel več dolgo prenašati.

Dobro je, če mlad človek gre nekoliko po svetu; in tudi potem, ko se ustanovi naša univerza, bo vsakdo, komur bodo dopuščale gnotne razmere, rad prebival po kak semester na kakšni tuji univerzi, a to še le potem, ko bo z leti resnejši, in le tisti, kdor bo mogel to, komur bodo dopuščale razmere. Tedaj bo veliko mesto dajalo našim ljudem dobička in jim razširjalo naziranje o življenju. Zdaj pa je grob, v katerega padajo naši mladeniči, grob, ki požira nado našega naroda. Znanstveno se bo slovenski akademik izobražal v Ljubljani istotako, če še ne bolje, kakor na Dunaju ali v Gradeu. Dokaz za to so nam vseučilišča v manjših mestih: v Nemčiji evetlo ravno v malih mestih vseučilišča najlepše in na istih delujejo največje znanstvene korifeje. Tudi v Avstriji ne zaostajati vseučilišči v Inomostu in v Černovicah prav popolnoma nič za ostalimi.

Ko je o otvoritvi vseučilišča v Černovicah govoril tedanji naučni minister Stremayer, povdarjal je, da je ustanovitev opravljena, ker kronovina Bukovinska izkazuje že celih sto let zvestobo in udanost habsburški dinastiji. Mi Slovenci pa smo pod žezlom habsburškim že šeststo let in Bukovina n veliko večja nego je Kranjska sama, brez ostalih slovenskih dežel, in ta Bukovina je dajala prav dovolj slušateljev, da se vzdržuje vseučilišče, kajti vseh akademikov je 3/4, ki imajo domovinsko pravico v deželi sami.

Kaj pa bi bilo vseučilišče v Ljubljani, to čuti živo vsaki udeležnik tega velikega zbora. Grozni potres nas je spravl skor na boba in težko, polagoma se dviga naša stolica iz razvalin in naše rane se ne zacelijo tako kmalu. Potrebujemo pomoči, potrebujemo novih virov. Vseučilišče bi bila veličanska gospodarska pridobitev za nas; prebivalstvo bi narastlo, pomnožili bi se konsumenti in s temi trgovina in obrt. Če bi imeli vseučilišče, bi morda dobili tudi višje sodne urade in višje vojaške dostojanstvenike.

Da pa dobimo vseučilišče, moramo delovati po vzgledu kranjskega deželnega zbora, ki je soglasno vprejel resolucijo za vstanovitev univerze v Ljubljani ter dovolil veličansko svoto 500.000 K v ta namen. Edini moramo biti vsi brez razločka strank in nesamov mislih, ampak tudi v sredstvih za doseg tega velikega cilja. Če bi pa nastala nasprotstva med našimi zastopniki po tej slavnostni manifestaciji, tedaj naj se oglasi z mogočnim glasom narod in suverena volja naroda naj tistega, ki bi podiral, kar bi zidali drugi, pahne iz javnega pozorišča, iz našega javnega življenja! (Zvršetek pride.)

Manifestacija v Trstu.

Naše ljudsko-šolsko vprašanje.

Na manifestacijskem shodu v Trstu dne 1. decembra je govoril g. Miloš Kamuščič približno tako-le:

Slavna skupščina! Dični naš g. predsednik je v svojem nagovoru zaprosil govor-

nike, naj bodo v svojih izvajanjih čim krajši in konciznejši, ker bi se sicer zborovanje — ozirom na obilico gradiva — preveč zategnilo. Gospoda! Važnost vprašanja, o katerem mi bo govoriti, je sicer toliko, da bi človek kar govoril o njem; no, potruditi se hočem, da ustrezem želji g. predsednika.

Omejiti se hočem torej na to, da se v velikih potezah dotaknem zlih posledic, nastajajočih tržaškimi Slovence in dejstva, da ni občina ni vlada noče poskrbeti slovenskih ljudskih šol.

Gospoda! Ljudska šola je temelj, na kateri se gradi poznejša narodna kultura. Brez ljudskih šol ni viših šol — in torej ni možna viša kultura v narodnih masah. Občina in vlada grešiti torej proti kulturi. Občina dela v malem s tržaškimi Slovenci isto, kar delajo avstrijske vlade v velikem, na debelo! Avstrijske vlade sicer prisezajo na zakone države, ki jamčijo vsem narodom pogoje za doseganje kulture, torej tudi — šole! Ali v praksi nam iste vlade vendar odreka, kar nam gre. Občina in vlada delujeta torej sistematično na raznarodanje našega življa na tem ozemlju in se ne meniti za to, da ima ta življ tu vse pravice avtohtonnega prebivalstva. Vsled takega nasilnega, proračunjenega raznarodovanja se je vzgojila mej nami strupena rastlina, najhuja sovražnica napredku naroda — izdajstvo, renegatstvo. Narod naš si želi napredka kakor jelen hladne vode, a vladni zistem nam posredno — podpiraje sovražnike našega napredka — nam, žejnim, odreka hladne vode!

Kdo je torej kriv na tem, če smo zaostali? Mi Slovenci ne!

Gospoda! Renegatstvo, ki je poglavo korenike v vseh slojih naroda našega, to je sad zistema avstrijskih vlad. In baš tega izvška, izdajice naroda, se poslužuje gospodvalna stranka, da zastruplja medsebojno življenje in da uduši vsako kál dispozicije za medsebojno sporazumljenje. A nikdar ne bi bilo možno tako renegatstvo, ako bi imeli dobrih šol! Čim bi dobili svojo pošteno šolo, manjšale bi se tudi vrste renegatstva. Jasno je torej, zakaj nam občina in vladni zistem nočeta dati šole!

Vladam velja deviza: razdvajaj in vladaj! Zato nam ne privošča šole! Pomanjkanju šole ni v posledico le pomanjkanje omike, ampak tudi pomanjkanje zavednosti, ker se ne zavedamo prav svojega interesa, in zбоk tega tudi nismo solidarni: za to smo tudi razdejani med seboj! Razdvojene pa je lahko vladati in tlačiti. To je vzrok, da nam nočejo dati šol.

Ker narod naš nima šol, mora zaostajati v napredku! Nešteto naših talentov zamrja, ker jim primanjkuje hrane, ali pa prehajajo v službo tujinstva ter so izgubljeni svojemu narodu. Skušnje vsakega dne nam pripovedujejo o tem.

Gospoda, to je žalostno! Da smo imeli do sedaj kaj narodne inteligence tu v Trstu, prihajati je morala iz drugih pokrajin. Še le zadnje čase se je začelo za znamenje obračati na bolje v tem pogledu. A kako lepo vrsto svoje domače inteligence bi lahko imeli tu, da imamo primerno urejenih šol! A ker teh nimamo, trpimo kulturno in tudi gospodarsko.

Ker nimamo šol, nimamo lastnih izbranih ljudi, a posledica temu je, da na vseh javnih podjetjih in zavodih jedo kruh tuje. Če pa se je že kateri naših vendar povzpел malce višje, mora — kakor rečeno — prikrivati svoje sree. ne sme biti koristen člen svojega naroda! Je torej zgubljen za nas!

V tem torej, ko se našim ljudem zapirajo vrata do zaslužka, pa se vabijo semkaj ptujci in to tudi iz neavstrijskih dežel. To je

silna gospodarska izguba za nas. A izguba je neizmerna tudi v narodnem pogledu in — kulturnem in socialnem. Ti ptuji živijo množice vrste sovražnikov našega napredka; ti ptuji živijo so pravi misijonarji sovražstva proti nam in zastrupljajo medsebojno življenje med nami in domačimi Italijani!

Oglejmo si ta-le primer! Pritok slovenskih ljudi v Trst se vrši vedno. Ti ljudje privajajo seboj tudi otročiče, ki so že obiskovali slovensko šolo. Že po šolskih predpisih in tudi iz pedagogičnih ozirov ni dopustno, prekladati otroka iz jedne narodne šole v drugo. Kaj naj stori otrok oče! V laško šolo se ga boji dati, ker otrok ni več laškega jezika in se boji tudi, da bi otroka tam zaničevali... Otroku je zaprta pot do nadaljnjega pouka.

Ravno v tem letu smo konstatirali mnogo takih slučajev. Ljudje so kar prihajali v šolo pri sv. Jakobu. Dokler je bil le kak prazen kotiček, smo jim ustrezali. Ali koliko njih je moralo odhajati žalostnim srcem! A vsi so izjavljali, da v laško šolo ne dajo svojih otrok, raje da jih obdrže doma. Tako je usahnil marsikateri talent. Jasno je torej dokazana potreba slovenske šole v Trstu.

In tako prihajamo do — če dobro premislimo — groznega zaključka, da je v Trstu slovenskim staršem v duševno mučenstvo, ako so obdarovani z otroci! Ali naj otroke pušča brez šolske izobrazbe in torej brez sredstev, potrebnih dandanes v boju za ekzistenco, ali pa naj — poslavši ga v tujo šolo — rizikira, da ga bo pozneje zaničeval in zasramoval lastni otrok!

Slovenski oče, ki plačuje državi ali direktno ali indirektno davke, in slovenska mati, ki je rodila par sinov v obrambo domovine, se vprašujeta torej po vsej pravici: kje smo?! Kakovi možje so to, ki vodijo upravo države, ako ravno Slovencem, tem najljubljenejšim podanikom, odreka jo — šolo?! Kaj smo vendar zagrešili! Mari naš narod ni nikdar nič storil za državo?! Mari je ni bil celo bolj varuh, nego sta Italijan in Nemec?! A ta dva stojita ob polnih jasliah, nas pa puščajo stradati! Tudi duševnega kruha nas puščajo stradati, odreka jo nam sredstva za vzgojo, za — kulturo!

Potem pa naj napredujemo, naj tekmuje, naj si pomagamo! Le prejasno je, da bi vsi odločujoči faktorji hoteli, naj hlapčujemo duševno in gospodarsko tudi nadalje.

Jednostavna, jasna je torej resnica za vsakogar: ako je vlada res čuvarica zakonov, morala bi biti zaščitnica pravice vsem narodom, torej tudi nam Slovencem.

Na repu avstrijskega orla stoji tržaški grb in pod njim so besede: »Sub umbra alarum Tuarum«. To hoče reči, da oba v Trstu bivajoča naroda, Slovenci in Italijani, stojita v senci avstrijskega orla... Ali čudno je človeku pri srcu, ako čita te besede in jih primerja z dejanji iz našega šolskega vprašanja.

Ali ni to žalostno in ogorčljivo, da morajo slovenski starši v Trstu že skoro 20 let beračiti za eno ljudsko šolo! Tu mi prihaja na misel, kako sem pred 16 leti, kakor učitelj na državni šoli, na nekem shodu društva »Edinost« predlagal resolucijo, pozivljajočo vlado, naj nemške šole preuredi po uvedanju paralel po narodnosti. A veste, kakov efekt je imela ta resolucija! Disciplinarno preiskavo so mi obesili na vrat. In glejte, danes zahtevamo isto in avstrijska vlada je ostala, kakor je bila pred 16 leti!! Tudi danes zahtevamo: ali naj nam vlada da slovenske šole, ali pa vsaj paralelke na državnih šolah!

Že takrat me je pokojni svetnik Schwarz tolažil: Le potrpite, Slovani že dobe svoje šole... Ali še jih čakamo! Slavna skupščina: nemška državna šola je ostala, kar je bila. Le v tem je napredovala, da so iztisnili malo ne vse slovenske učitelje in jih nadomestili z Vsenemci ter da skušajo na vse možne načine, kako bi naše otroke odstranjali.

Magistrat, v svoji veliki modrosti, zida sam most iz Trsta v Berlin. Vlada pa, ki sicer, akademično, včasih priznava potrebo slovenskih šol v Trstu — ista vlada pa, čim bi trebalo izvajati v praksi, kar priznava akademično, začne potrebo istih šol meriti — na kilometre. (Tu je govornik pripovedoval na drastičen in sarkastičen način, kako nas vlada, če zahtevamo šolo v Trstu, podi s tistim kolom predpisanih 4 kilometrov distance! Ta odstavek smo izpustili, ker je to postopanje vladino izborna ožigosa tudi

dr. Gregorin, podavši konkretne podatke iz vladinih naredb in odlokov.)

Ali mi, slavna skupščina, ne smemo omagati, ne smemo odnehati, temveč neprestano moramo zahtevati prepotrebno našo slovensko šolo v Trstu. Mi ne smemo odnehati, dokler bo le kaplja krvi v naših srcih! Naš klic mora biti glase in neprestan: Država, stori svojo dolžnost do nas in daj nam — šolo!

Politični pregled.

V TRSTU, dne 4. decembra 1901

Državni zbor. — Zbornica posancev.

(Nadaljevanje včerajšnjega brzojavnega poročila.) Posl. Pacák je, govore o proračunskem provizoriju za prvo četrtletje 1902. leta, nadaljeval: Čehi se ne boje prehoda k absolutizmu, a ga tudi ne želijo, ker so odkritosrčni privrženci konstitucionalne vlade. Država pa ne bi mogla prebiti te spremembe, ker bi bil s tem korakom njen kredit pokopan. Sedanjih žalostnih razmer ni zakrivil parlament, pač pa vlada. Ki se ne more odločiti za energično postopanje ter noče varovati prava narodov, ker se boji, da levica ne bo s tem zadovoljna. Čehi vstrajajo pri vseh svojih zahtevah; oni so in so bili vselej pripravljeni za pravično spravo in bodo vedno pripravljeni dajati državi, kar jej gre. Zahtevajo pa, da se pripoznajo tudi njihova prava, ker zboljšanje notranje-političnih razmer je mogoče le, ako se vsem narodnostim pripozna jednako pravnost! Čehi ne dovolje nikoli, da bi bilo pripoznanje njihovih pravic odvisno od samovolje njim sovražnih narodov. Govornik je sledaj izjavil, da bodo Čehi glasovali proti provizoriju, ker jim ni mogoče imeti nikakega zaupanja do te vlade.

Malorus Nikolaj Vasilko je zahteval ustanovitev maloruskega vseučilišča ter izjavil, da bodo Malurusi glasovali proti provizoriju, ker vlada ni storila do sedaj še ničesar za Maluruse in ker je o volitvah v Galiciji favorizirala poljski klub.

Socijalist Eldersch je izjavil, da parlament ne bo mogel delovati normalno, dokler se ne uvedejo splošne in direktno volitve ter da bodo socijalisti glasovali proti provizoriju.

Češki agrarec Rataj je izjavil, da imajo češki kmetovalci ravno tako malo zaupanja do vlade, kakor ga imajo vsi drugi češki sloji, vsled česar bodo on in njegovi somišljeniki glasovali proti provizoriju.

Vsenemec Bareuther je izjavil, da bo tudi njegova stranka glasovala proti provizoriju, ker se nemški jezik ni še proglasil državnim jezikom, ker se ni še odpravil § 14. in ker je v proračunu več protikonstitucionalnih postavk, med drugimi postavka za ustanovitev češke politehnike v Brnu.

Glavni govornik proti Kulp je govoril v češkem jeziku, na kar se je provizorij izročil proračunskemu odseku.

Člen katoliške ljudske stranke Hanlis je protestiral proti temu, da se stavijo v stenografski zapisnik interpelacije, ki žalijo religiozni čut katoličanov. Med njegovim govorom so Vsenemci grozovito razgrajali. Na to se je seja zaključila. Dan prihodnje seje ni naznanjen.

O položaju. Kdor ima prav, ne zmerja! Tako pravi stari pregovor. Ali istotako je res: kdor se nič ne boji, ne žuga v enomer. Gospod Körber pa je začel v enomer žugati z razpuščenjem zbornice. To bi ne kazalo, da se čuti močnega. Tako mu je povedal včeraj tudi dr. Pacák v razpravi o proračunskem provizoriju. Sploh so ta žuganja jako ogorčila na desnici in je g. Körber žojimi znatno poslabšal situacijo.

Komuniké o zadnji seji češkega kluba pa mu pravi, da je tako žuganje njegovo nedopustno tudi s konstitucionalnega stališča. Ker to da ne gre, da bi se proglasil parlament od govornik za nervozno brezglavnost vlade in da bi apelirali do volilev vsaki hip zato, ker vlada ne more izpolniti obvez, ki jih je prevzela nepremišljeno.

Gotovo je tako! V takih slučajih morajo konsekvence zadeti vlado, ne pa parlament.

Rečeni komuniké zaključuje s prepričanjem, da narod češki na vladin apel odgovori z imponujočim soglasjem, da na ozdravljenje razmer ni misliti brez politike, jednako pravične vsem narodom. — Ozirom na rečena žuganja vladina piše »Politik« prav umestno: »Kakor mandatorji vlade bodo tudi odsej fungirali nemški voditelji. Kako pomorejo

vladi iz zadrege, na to moramo biti res razdovedni. Na jedno pa pozabljajo gospodje z leve, na to namreč, da oni vendar ne zastopajo vsega parlamenta, da torej konflikta, provzročena med parlamentom in vlado po neprestanih žuganjih z razpuščenjem, levica sama nikakor ne more spraviti se sveta. Sedanja situacija je taka, da nikakor ne more prenašati nikakega nervoznega brezglavnega ministerskega predsednika, ki konferenci načelnikov klubov na levi poverja svojo pooblastilo. Ako si g. Körber res ne ve nobene svetla več, potem pa naj vsaj te slabosti svoje ne kaže tako ostentativno. — Kdor je močan, ta ne žuga — to naj bi g. Körber imel pred očmi.

Za jugoslovansko univerzo. Jugoslovanski poslanci so nujni predlog, ki zahteva ustanovitev jugoslovanske univerze, umaknili z dnevnega reda in je stvar, kakor poroča danes došli nam »Slovenec«, »po jako spretnem manevru naših poslancev že v naučnem odseku. Češki poslanec profesor Kurz je, kakor predsednik naučnega odseka, obljubil, da v doglednem času spravi to vprašanje v razpravo odseka. Glede hipnega stadija te stvari si ljubljanska dnevnikarja nasprotujeta. »Slov. Narod« od ponedeljka je telefoniral dr. Tavčar z Dunaja, da je vsa stvar zavezana in da so naši poslanci odtegnili nujni predlog vsled pritiska vlade ter Čehov in Poljakov; slednji da so izjavili, da bodo glasovali proti nujnosti, vsled česar bi predlog ne dobil niti navadne večine. »Slovenec« pa trdi, da je vlada, ki si ne ve več kako pomagati, razpravo o nujnem predlogu glede jugoslovanskega vseučilišča hotela porabiti kakor povod za razpuščenje zbornice. To pa da so naši poslanci spretno taktiko preprečili in uporabili ugodni trenutek, da so predlog, brez razprave v zbornici, spravili v naučni odsek.

Za danes smo samo zabeležili nasprotujoče si vesti in izrečemo svoje mnenje pozneje, ko se stvar razjasni.

»Arbeiter Zeitung« prepovedana v Nemčiji. Nemška vlada je prepovedala glavnemu glasilu avstrijskih socijalistov, »Arbeiter Zeitung« za dve leti razširjevanje v Nemčiji.

Iz državnega zbora nemškega. V včerajšnji seji je državni zbor nadaljeval razpravo o carinskem tarifu.

Tekom razprave govoril je jako na obširno tudi kancelar Bülow in sicer v jako samozavestnem tonu nasproti inozemstvu. Bülow hoče menda s takim svojim nastopom imponirati in terorizirati notranje in zunanje nasprotnike njegovemu carinskemu tarifu; pri tem pa je brzkone porabil, da znajo drugi državniiki tudi nekaj matematike, ter da bodo prej verjeli številkam, nego bahatemu in ošabnemu, da: naravnost izzivalnemu nastopu nemškega kancelarja. Na njegove limanice se ulove k večjemu diplomatski kalini avstrijski, drugi pa gotovo ne.

Državni tajnik Posadowsky je začetkom seje povdarjal v svojem govoru, da ima nemška industrija silno potrebo izvoza. Dalje je omenjal, da so carine se proračunile z ozirom na koristi nemške države. Uvedenje svobodne trgovine, tako je trdil Posadowsky, bi zahtevalo velikansko povišanje direktnih davkov. — Omenjal je, da je poljedelstvo sedaj v najhujšem stanju. Dvomi, da bi mogla Nemčija producirati dovolj žita za lastni konsum; nasprotno pa se je dokazalo, da živinoreja zadostuje za domačo rabo.

Člen centra, Span, je menil, da treba podpirati propadajoče poljedelstvo.

Rieter je v imenu svoje stranke izjavil, da ista najodločnejše odklanja novi tarif in je istega pobijal jako obširno.

Odgovarjal mu je kancelar Bülow. Pobijal je najprej očitane, da je njegova svetovna politika v nasprotju z narodno politiko in zatrjeval, da je ravno energična in patrijotična narodna politika podlaga zdravi in pametni svetovni politiki. Svetovna politika, ki ne bi se čisto nič brigala za poljedelstvo, bila bi zgrešena, fantastična in efimerna politika. Govore o trgovinskih pogodbah, je izjavil Bülow, da je prepričan o koristih, katere donesajo trgovinske pogodbe na dolge zapade, nipa menenja, da bi bila Nemčija primorana sklepati trgovinske pogodbe z vsakomeno.

Druge države imajo na sklepanjih po-

godeb iste interese, kakor Nemčija. (Na to iznajdbo si grof Bülow lahko vzame patent! Druge države bi morale biti pač silno nespetne, ako bi sklepale pogodbe, ne da bi imele pri tem kakega interesa, temveč samo Nemčiji na ljubo. Op. ur.) Bülow je dejal tudi, da o sklepanjih pogodb ni Nemčiji potreba biti ponižnejši od drugih držav. (O tem se da precej diskutirati z ozirom na neravnotežje med poljedelstvom in industrijo v Nemčiji. Op. ur.)

Napadi inozemskega časopisja, je dejal Bülow, da ga prav čisto nič ne vznemirjajo. Ravno nasprotno: Ako bi inozemsko časopisje hvalilo novi tarif, vzbujalo bi to v njem dvome o dobroti istega. Mi smo gospodarji v svoji hiši, je nadaljeval govornik, mi moramo delati to, kar je Nemčiji koristno, to, kar je potrebno za njen gospodarski razvoj. In potem: Mi želimo ohraniti z vsemi državami najboljše politično in gospodarsko razmerje, ne pustimo se pa strahovati od napadov in pretenj inozemstva. Bülow je zaključil svoj govor z nadejo, da se je posrečilo napraviti carinski tarif, ki bo koristil poljedelstvu, a ne bo škodoval industriji in trgovini.

Tržaške vesti.

Dr. Felice Venezian — odstopil.

Laški listi, in med njimi tudi glasilo tržaške židovske samorbe, »Piccolo«, naznanjajo, da se je dr. Venezian za tri mesece provizorično odtegnil mestnemu svetu. V pismu do župana, dra. Sandrinellija, naznanja dr. Venezian, da za tri mesece izostane iz seje mestnega zbora in odsekov radi bolehnosti in preobilega drugega posla. V pismu prosi tudi, naj se mesto njega volijo drugi svetovalci v predsedništva onih odsekov, katerim je dosedaj načeloval sam. Dr. Venezian izjavlja nadalje, da pride po treh mesecih zopet v mestni svet, ako se do tedaj spremene njegove razmere, sicer pa da izstopi definitivno. Za danes smo konstatirali le fakt, nekoliko komentarja k temu za tržaške odnose vsakako velevažnem dogodku, priobčimo jutri.

Kje so?! Kakor da so se avstrijski Slovani, izlasti pa tam, kjer žive v številnih manjšinah, ali pa so na umeten ali nasilen način podrejeni drugorodnim manjšinam, vzdramili iz sna in se začeli zavedati, kolika nevarnost jim prihaja od todi, da se jim zagrajuje poti do izobrazbe, do lastne individualne kulture, kakor da so se kar v hipu zavedli tega: šolsko vprašanje je kakor z elementarno silo potisnjeno v ospredje pred vsa druga naša vprašanja. Gibanje je postalo splošno; shod za shodom se vrši po slovenskih krajih od morja Adrijanskega pa gori do severnih mej države. Slovenci in Čehi manifestirajo za šolo, za nižjo, za višjo in najvišjo. Nada je, da bo to gibanje naraščalo. Samo na Moravskem hočejo baje Čehi prirediti 70 javnih shodov univerzi v prilog.

Minolo nedeljo je bil v neki restavraciji v dunajskem »pratru« shod, sklican od »narodnega sveta češkega« za Niže Avstrijsko. Navlašč omenjamo ta shod, ker na njem se je sijajno pokazalo, kako je kulturno vprašanje zložilo vse sloje naroda češkega in ujediniilo politično razdvojenega brate. Na tem shodu so govorili zastopniki vseh političnih in socialnih njans. Govoril je državni poslanec Sokol, da pravo Čehov nižeavstrijskih do lastnih šol je utemeljeno v državnih osnovnih zakonih. Urednik Janča je povdarjal, da je ni razlike med krivico in nasiljem, ki se godi poljskim otrokom na Pruskem Poljskem, in onim, ki je trpe češki otroci na Nižem Avstrijskem. Zastopnik narodnih socijalistov, državni poslanec Choc, je izjavil, da bodo on in somišljeniki vsikdar pripravljeni v to, da bodo v parlamentu z vsemi sredstvi zahtevali ustanovljanje čeških šol. Ako se sedanja akcija ne posreči, bilo bi to znamenje, da je Avstrija nehala biti kulturna država. Urednik Steiner, socialni demokrat, je izjavil v imenu socialnodemokratske stranke, da se ista priključuje tej šolski akciji in da se je socialnodemokratska organizacija vsikdar potezala z vso silo za ustanovljanje čeških šol na Niže-Avstrijskem. Predložena resolucija je bila soglasno vsprejeta in so se zborovalci razšli pevaje »Hej Slovani!«

Na shodu v dunajskem »pratru« se je torej na eklatanten način manifestirala jedinstvenost naroda češkega — od skrajnega nacionalističnega pa tja čez do skrajnega socialističnega krila — ozirom na kulturne postulate naroda. Rama ob rami so si stali

nacionalne, narodni socijalec in socijalni demokrat...

In sedaj vas vprašamo, mili rojaki slovenski v Trstu, ne izvzemši vas sodruge-pristaše socijalistične stranke: kako vam vendar vspricho te impozantne jedinstvenosti Čehov v klicanju po narodni šoli doni na uho tisto grdo zasramovanje naše šolske družbe od strani voditeljev socijalne demokracije slovenske v Trstu? Kako se vam vidi postopanje rečenih voditeljev, ki vsako stremljenje narodne stranke tudi na kulturnem polju smešijo in obkladajo s strupom svojega roganja?! Kakó sodite izlasti v tem hipu, ko njihovi sodruzi češki dajejo tako lepe izgled strankarskega samozatajevanja in identifikiranja s splošnimi kulturnimi potrebami naroda: kako sodite o tem, da voditelji slovenske demokracije v Trstu ostajajo ledeno-mrzli, indiferentni, vspricho naših klicev po šoli?! Kakor sveža sapa renesance je popihala po slovenskih in čeških livadah in topel žarek je pal v slovenska in češka srca, ne izvzemši socijalno-demokratična... le srea voditeljev tržaskih sodrugov so ledena slej ko prej! Kje je vzrok temu? Ako je v naših socijalističnih vrstah le še količkaj samozavesti, le še količkaj ljubezni do napredka svojega rodu, morali bi začeti razmišljati: ali je takemu postopanju iskati vzroka res le v strankarskem fanatizmu?! In če ga je: je-li ima strankarski fanatizem v takih kulturnih vprašanjih le sence opravičenja?! Ni-li strankarski fanatizem v takih slučajih — bestijalizem?! Ali pa ni vzroka iskati le v strankarskem fanatizmu, temveč tudi kje drugje?! O teh vprašanjih bi morali razmišljati naši sodruzi, ako imajo še iskrico razsodnosti in samozavesti v sebi in ako hočejo biti vredni svojih čeških sodrugov!! To bi bil najlepši »internacionalizem« od naroda slovenskega do češkega!! In naši sodruzi bi morali zaklicati svojim voditeljem: **kje ste**, zakaj se skrivate, zakaj nas kompromitujete, vznujate menenje, kakor da mi nimamo arca za kulturne potrebe, za človeško pravo svojih bratov!!

Gospoda župnika Cavalieha — politika in komoditeta! Iz Škedenja nam piše prijatelj: Gospod urednik, prosim, da priobčite v cenj. »Edinosti« par vrstic. — Včeraj smo imeli mi srečni Škedenjci znamenit dan. Blagoslovljali so namreč po gospodu Rieciu darovano zastavo sv. Alojzija. Bila je torej cerkvena slavnost, kateri ne bi mogel oporekati nikdo, ako... Nu, da, ako ne bi bilo tistega nesrečnega »ako«, ki daje vsakemu činu našega župnika svojo — cikorijaško signaturo. Tisti »ako« je bil tudi kriv, da je g. župnik tudi ob tej priliki dobil od Škedenjcev prav pošten in dičen — »košek«. Po dovršeni slavnosti v cerkvi je naš gospod župnik priredil namreč dolgo procesijo, v kateri je možki spol uprav blestel se svojo nenavzočnostjo; seveda izvzemši par podrepanikov. To je gledal naš gospod župnik, ko je videl, da nima nič možkih za seboj! Hentajte! To ni, kar tako: možke vabiti na cerkvene slavnosti in jih s tem zavajati na — lahonski led! Z ženskami gre že ložje... ali možki, možki, ti so malce preveč — slovenski možje. Da ga jezi, ker ni bilo možkih v procesiji, je umevno in tudi dokazano s tem, ker je nervozno skakal sedaj sem, sedaj tja, da, prav tako, kakor kobilica na travniku. Holá, gospod Cavalieha, prešli so tisti lepi časi, definitivno so minoli. Svaka sila do vremena — to se uredničuje tudi na vas, dragi mi gospod župnik.

Pozneje, ob 4. uri popoldne, se je imel vršiti neki pogreb. Mrtvaški voz je bil ob določeni uri že na lieu mesta. Gospodu župnika in kap. Urdieha pa smo morali čakati celo 1 uro in pol. Kaj se Vam zdi, g. župnik, kako je kaj uplivala na ljudi — ta Vaša komoditeta?! Da bi bili čuli, kako so ljudje godrnjali in kaj vse so govorili o vas, gotovo ne bi se bili toliko »zamudili«. In to niso bili le »tisti Slovenci«, ampak tudi Italijani. Vaši dobri prijatelji, ker pokojnik je bil po rojstvu in po mišljenju Italijan. In da Vam povemo odkrito: prav so imeli, da so se jezili na Vas! Pomislite le malce: nad 200 ljudi, in to ob trdni temi, je moralo čakati radi Vaše komoditete, in to celo četrt ure oddaljeno od vasi! Pogreb se je dovršil ob trdni noči!

Gg. župnikom po deže i. Neki gosp. župnik z dežele piše pol. društvu »Edinost«, da je krstni list, potreben kakor priloga neki prošnji za podeljenje domovinske pravice v Trstu, zato naredil v latinskem jeziku, ker je omenil, da bi magistrat drugače delal sit-

nosti... odslej pa da bo te dokumente izdajal le slovenski.

Ob tej priliki opozarjamo veleč. gg. župnike po deželi, da magistrat principijelno odklanja prošnje naših ljudi, pa bili tudi prošnja in vsi dokumenti v laškem jeziku. Tu ne pomaga noben sakrificej na narodnem prepričanju, ampak v vsakem slučaju moramo nastopiti pot rekurza! Če bi vedeli, da taka žrtev kaj pomaga, bi morda v tem slučaju malo potrpežli, ker tu gre za veliko korist naših ljudi in izlasti naših občin; ker pa vidimo, da ne pomaga, čemu potem žrtev na svoji narodni zavesti in na škodo kardinalnemu principu našemu, principu absolutne enakopravnosti našega jezika povsodi, na državnih in avtonomnih uradih! Zato opozarjamo naše gg. župnike, da z lašk. krst. listi v konkretnem slučaju ne koristijo nič, pač pa škodujejo v narodnem pogledu. Izvole naj torej izdajati izključno le slovenske krstne liste.

Dvojna mera. Ako imaš človek srečo, da je lastnik ene ali več hiš, pazijo občinske oblasti jastrebovim očesom, da zunanost hiše ni — nepristojna! Ako je le ena ploča na trotoarju malo z mesta, že dobi dotični lastnik opomin od magistrata, da mora pod kaznijo takoj popraviti, kar ni v redu.

V ulici Arcata pa, ki je ena najožjih in ki ima trotoarje široke celega — pol metra, so isti vsi, ali po veliki večini tako razdejani, da je v sramoto hišnim lastnikom in mestu! V zimskem času bo pa tudi nevarno za one, ki morajo hoditi po tej ulici.

Polentarske nesramnosti. Pšejo nam: Že več časa opazujem dva lahonska, prodajalec kostanja, kako nesramno se vedeta proti našim okoličanskim dekletam na lesnem trgu.

Sitna sta tako, da ju ni mogoče odpraviti z lepo. Poleg prodajanja »maronov« stegata roki po revnih prodjalkah, da si sta le pobiča 15—16 let! Gorje pa, ako ima pride v roke kako kmečko dekle, ki ne zna laškega jezika! V takem slučaju počenjata stvari, za katere bi zaslužila 24 uric počitka v hotelu Tigor! Včeraj sta se ta dva »junaka« spravila na nekega priletnega moža na trgu della Zonta, toda ta jima je posvetil, da sta morala bežati.

Na ta dva polentarja opozarjamo redarstvo, katero ima moč in — dolžnost: stopiti na prste tem nesramnežem.

Očevidec.

Drobne vesti. — Poneverjenje. Agentu M. P., v službi pri gosp. Ludviku Cigoju, je bilo naloženo, da iztirja svoto 140.80 kron ob podjetja Zimolo. Nepošteni agent je sicer denar točno iztirjal, ni ga pa prinesel gospodarju... Šel je žnjim Bog ve kam. Gospod Cigoj se je včeraj potrudil do policije in tam ovadil poneverjenje.

Oko izgubil. 43-letni kotlar Alojzij Koenig, stanujoči v Miljah in delujoči v zavodu sv. Marka, je včeraj jutro izgubil oko na delu; skočil mu je namreč kos železa v isto. Prvo zdravniško pomoč je dobil pone-srečeneec v zavodu sv. Marka in pozneje so ga odpeljali v bolnišnico.

Aretiran premetenec. Pred časom smo bili sporočili, da je neki nepoznanec v imenu župnika iz Vrsara zahteval od tvrde »Bartoli in sin« neke predmete v vrednosti nad 50 kron, katere so mu tudi izročili. Pozneje — kakor znano — se je doznalo, da je bila »goljufiga. Ko pa je včeraj šel agent iste tvrde po ulici Ponteresso, nalletel je na istega moža, kateri je prosil prepmete v imenu župnika. Agent je dal moža aretirati in na policiji je poslednji izpovedal, da je pred nekim časom delal pri župniku iz Vrsara in da si je prisvojil eno vizitko župnikovo. Premetenec je identičen s 66-letnim Josipom M. Obdržali so ga v zaporu.

Poenemletu. Dne 22. decembra lanskega leta se je v papirnici Zacevich, v ulici Nuova, predstavil neki mladenič in je na račun dr. Celestina Martinolicha zahteval več papirja in en koledar v skupni vrednosti 10 kron 80 st. Ko pa je gospodar knjigarne poslal doktorju račun, je le-ta odgovoril, da on ni pooblastil nikogar, naj kupi kaj zanj. Očividno je torej bilo, da se je zgodila goljufiga. Temu bo že skoro eno leto. Ko pa je šel včeraj trgovca na pomol sv. Karla, nalletel je na istega mladeniča, ki ga je pred letom časa osleparil. Trgovca je dal mladeniča aretirati. Na policiji le-ta ni tajil in so ga torej odveli v zapore.

Nasilstvo. Redarja z inšpektorata v ulici Media sta patroljirala po ulici Manzoni, kar sta naenkrat začela neko šepetanje. Ne

daleč od sebe sta uzrla gruščico oseb. Bližala sta se družbi na tih. Dospevša bliže sta opazila, kako dva možka držita neko žensko ob tla. Redarja sta seveda aretirala vso družbo in jo odvedla na inšpektorat. Na inšpektoratu so spoznali — staro znanko, alkoholistino, ki se pa — o ironija! — zove Bevilacqua. Ista je izjavila, da sta mladeniča rabila silo, ker se jim ni hotela udati. Dvojico mladeničev so seveda odvedli v zapore. Bevilacqua so vzeli na zapisnik in jo potem izpustili na svobodo.

Srečala sta se. Neki poštenjak je šel mirno po ulici Farneto, noseči seboj pod ramo kompletno obleko in vrhno suknjo; kar mu je prišel naproti strah in trepet vseh nepoštenih ljudi — policijski oficijal Titz. Mož s culico pod ramo mora pa dobro poznati Titz, kajti, zazrši istega, je odkuril, da ne bi ga bil dotekel sam vrag. Ali beg je izvršil brez culice, ker to je popustil na ulici. Za sedaj se mora Titz zadovoljiti samo s culico, ko mu je njeni nosač toli spretno odnesel pete.

Italijan, ki noče iti v luknjo. Neki redar je aretiral včeraj na Korzu 16-l. težaka in izgnanca iz Avstrije, Feliksa Donda iz Italije. O aretiranju je Italijan hotel redarja: udariti s pestjo, redar pa se mu je še izognil pravočasno. Ko sta redar in Italijan dospela v ulico della Cassa risparmio, se je nasilni Donda vrgel na tla in ni hotel dalje; a ko mu je redar, prisiljen v to, stavil verige na roki, je nasilnik udaril z vso močjo redarja po licu. Konečno je redar, seveda, vendar spravi fantalino v ulico Tigor, kjer ta poslednji prejme dobro zaslužno plačilo. O, ti vražji regnicoli! Klatarijo se po Avstriji, jemljejo našim kruh izpred ust in zakrivljajo vsakovrstne zločine!

Pogreb Spazzapana. Truplo ubitega mladeniča nahajalo se je v mrtvašnici bolnišnice. Tjakaj je pritiskala ogromna množica ljudstva, da vidi še enkrat nesrečnega mladeniča, zadetega od roke ubijaleca. Tja je došla tudi njegova mati-vdova z otroci in bližnjimi sorodniki, da se poslove od dragega jima svojca. Ob 10. uri je voz podjetja Capellan odpeljal krsto v cerkev sv. Mihaela, kjer jo je duhovnik blagoslovil. Iz cerkve so jo pripeljali na pokopališče.

Dražbe premičnin. V četrtek, dne 5. decembra ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici S. Lazzaro št. 15, hišna oprava; v ulici Foscolo št. 1, hišna oprava; v Škedenju št. 22, prešiči; v Bazoviei št. 321, telica; na Vrdeli št. 150, šivalni stroji; v ulici Foscolo št. 2.A, šivalni stroji; v ulici Foscolo št. 2.A, ob 10. uri in pol, hišna oprava in pisarniški predmeti; v ulici Riva pescatori (skladščice), ob 10. uri, verniž, barve in pohištvo.

Vremenski vestnik. Včeraj: topiomer ob 7. uri zjutraj 6.9 ob 2. uri popoldne 17.0 C.* — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 767.3 — Danes plima ob 5.03 predp. in ob 4.39 pop.; oseka ob 9.53 predpoludne in ob 9.6 popoldne.

Telegram. Trgovsko izobraževalno društvo je prejelo sledečo brzojavko: Trgovsko društvo v »Slovanski čitalnici« v Trstu. — Če tudi me letos nekaj revmatizmi trgajo po že starih udih, vendar pridem v nedeljo 8. t. m., kakor že zmenjeno, popoldne ob 6. s poštanim vlakom, da vam prinesem svoja darila. Odločno odklanjam vsaki vsprejem na kolo dvoru; pričakujem pa spoštovanje in rešpekt, ko pridem k vam in vas obdarim! Miklavž.

V dodatek k tej brzojavki pozivlja omenjeno društvo vse one, ki so kakemu znanu, prijatelju ali pa kaki — simpatiji namenili kako darilo, naj je pošljejo do nedelje 8. t. m. slugi v »Čitalnico«.

Za možko podružnico družbe sv. Cirila in Metodija v Rojanu so darovali Slovashi po veselici v Bazoviei 4 krone 10 stotink.

Vesti iz ostale Primorske.

× Volilno gibanje v Istri. Iz Kopra nam pišejo: Boj za mandat mestne skupine Koper divja z nezmanjšano silo in je kaj značilen za razmere v italijanskem taboru, izlasti pa za teroristiško in intolerantno nprav sedanjega predsednika italijanskega političnega društva, dra. Bennatija. Mož je nestrpen tudi nasproti svojim rojakom, ako (Dalje na četrti strani.)

Aleksander Levi Minzi
Prva in največja tovarna pohištva vseh vrst.
TRST
TOVARNA: Via Tessa, vogal, Via Limitanea
ZALOGA: Piazza Rosario št. 2 (šolsko poslopje) In Via Riborgo št. 21
Velik izbor tapetarij, zrcal in slik. Izvršuje naročbe tudi po posebnih načrtih.
Cene brez konkurence.
ILUSTROVANI CENIK ZASTONI IN FRANKO
Predmeti postavio se na parobrod ali železnico franko.

Prodajalnica izgotovljenih oblek
„Alla città di Trieste“
tvrde
EDVARD KALASCH
Via Torrente št. 34
nasproti gledališču „Armonia“
s krojačnico, kjer se izvršujejo obleke po meri in najugodnejših cenah. V prodajalnici ima tudi zalogo perila za delavski stan po izvenredno nizkih cenah. Izbor boljših in navadnih snovij.
VELIK IZBOR
izgotovljenih hlač za delavce
kakor tudi blaga za hlače, ki se napravijo po meri.

MIZARSKA ZADRUGA V GORICI
z omejenim jamstvom
naznanja slovenskemu občinstvu, da je prevzela
prvo slov. zalogo pohištva
iz odlikovanih in svetovnoznanih tovarn v Solkanu in Gorici
Antona Černigoj-a
katera se nahaja
v Trstu, Via Piazza vecchia (Rosario) št. 1.
(na desni strani cerkve sv. Petra).
Konkurenca nemogoča, ker je blago iz prve roke.

PRVA TOVARNA
za čopiče in ščetke
Svetko D'Angeli
TRST. - Via S. Antonio - TRST
(nasproti Zennaro in Gentili).
Specijaliteta čopičev za zidna dela neprepežne trpežnosti. Bogat izbor ščetk, strojev za čiščenje parketov, metelj, metlic, ščetk od perja, palic za izločči prah.
Velikanski izbor mil, glavnikov, parfumov, listnic, novčark, možajčkov itd.
Vse po jako nizkih cenah.
V prepričanje se prosi blagohoten obisk.

Prva tržaška tovarna
za posrebrnjevanje ogledal
Via Farneto št. 10 (uhod Via Gelsi).
Telefon št. 941.

Tovarna za ogledalne šipe
vseh velikosti, popraviljanje pokvarjenih ogledal ter zboljšanje po zelo ugodnih cenah.

Pozor na ta užig na zamašku !!!

se mu zdi, da utegnejo postati nevarni njegovi nasilnosti in častihlepnosti. Ta intoleranceja je bila ravno, ki je izzvala silni boj v naši skupini. Pio Antonio Gambini je brez dvoma eden najposobnejših in najpozitivnejših mož v laškem taboru. In zato ravno ga hoče Bennati popolnoma ubiti politički in ga je tudi sedaj odtisnil iz med oficijelnih kandidatov. Ne beležimo tega, ker bi se potezali za prvega. Saj nam je bil nevaren ravno zato, ker je sposoben. Ali navajamo to, ker je silno značilno za razmere v laškem taboru in pa karakteristično za tistega proslulega poslanca V. kurije istrske. — Ali v tem našem volilnem boju se je pojavilo še nekaj značilnega za razmerje — med italijansko camorro in vlado! Dočim v Pazinu, kjer ve, da bodo uradniki skoro izključno glasovali za oficijelnega laškega kandidata, pušča istim povsem slobodno roko in jim ne daje nikakih migljajev, je pa v Kopru povsem drugače. Ker vlada ve, da so državni uradniki v Kopru po veliki večini na strani Gambinija in bi, ako se udeležijo volitve, glasovali proti oficijelnemu laškemu kandidatu, pa jim je vlada dala migljaj, naj se ne utikajo v ta boj in naj ostanejo — pasivni!! To je menda jasno kakor beli dan: kjer imajo uradniki glasovati za oficijelnega laškega kandidata, naj glasujejo, kjer ne, pa naj ne glasujejo. Radi se imati, »za pojesti« radi, vlada in signoria, in ta ljubezen ne zjavi nikdar, pa je ven!!

Vesti iz Kranjske.

* Pes, donášalec časopisov. Na ljubljansko pošto priteka vsaki večer črn pes, ki skoči s prednjimi tacami k odprtini, kjer se oddajajo časopisi in čaka tako toliko časa, dokler mu uradnik ne da v gobček časopisov. Potem pes zopet odhiti in nese časopise svojemu gospodarju na dom.

Brzojavna poročila.

Dogodki na Španjskem.

MADRID 3. (B.) Povodom krsta novorojenega princea je bilo vseučilišče zaprto. Dijaki so razgrajali v bližini palače peli »marseillaiso« in so zasmehovali grofa Caserta.

Žalovanje na smrti Mac Kinleya.

WASHINGTON 3. (B.) Zbornica reprezentantov in senat sta vsprejela resoluciji, s katerima se imenuje komisija, ki naj proučuje, na kakov način naj bi se skazalo sočutje naroda na tragični smrti Mac Kinleya. Na to ste obe zbornici odložili posvetovanje v proslavo spomina Mac Kinleya.

Vojna v južni Afriki.

BRUSELJ 4. (B) Wessels Wolmarans, Grobler in Debruyne so dospeli v Bruselj na posvetovanje z dr. Leydsom in Fischerjem. »Petit Bleu« trdi, da more zagotoviti, da ne gre za mirovne predloge, ki naj bi se stavili Angliji. Odposlanci Buror v Evropi se shajajo od časa do časa, da se posvetujejo o položaju.

PRETORIJA 3. (B) Reuterjeva pisarna javlja: Botha se nahaja v Klipstafelnu pri jezeru Chrissie s člani burske vlade in 1800 možmi. Ujeti Buri pripovedujejo, da se hoče Botha dalje bojevati, ali njegovi ljudje da so boju nenaklonjeni. (No, gospod Kitchener si niti toliko ne sme domišljati, da je ta njegova laž originalna, kajti čuli smo jo od njegovih prednikov ne vemo kolikokrat, ali vzhle vsemu ponavljanju se je do sedaj še vsikdar izkazala za — laž. Op. u.)

Operatèr kurjih očes.

(Kalistrvan specialista Giordani, ima svoj ambulatorij Via Stadion 3. I. ki je odprt od 9 predp. do 6. pop. ob nedeljah in praznikih do 4. pop. Izvršuje odstranitev kurjih očes in zaraslih nobov tudi v najbolj kompliciranih slučajih na poseben način in brez nikakršnih bolečin. Cena za operacijo v ambulatoriju 1 krona, na domu 2 kroni.

Pozor!

na Miklavžev semenj dne 6. decembra v Gabrovici občina Dolina.

Poleg drugega blaga, bodo na prodaj tudi prašiči in druga živina.

Županstvo v Dolini

30. novembra 1901.

Tehnični urad.

Ustanovljeno 1877.

Zaloga strojev in železja.

SCHNABL & Co. - TRST

Via delle Poste vecchie (vokal Via Vienna).

Glavni zastop železja in tovarniških strojev.

Naprava obrtnih podjedb vsake vrste.

Inštalacija strojev in parnih kotlov.

Motori na plin, bencin in petrolej sestava „Otto.“ Motori na plin in vodno moč. Naprave električne luči. Napeljave električne moči. Vodne naprave itd. Naprave za centralno kurjavo in ventilacijo. Naprave kopališč, klosetov itd.

Zaloga cevij za vodo, plin in par.

Materijal za stavbišče.

Stroji vseh vrst. Vodne sesalke vseh sestavov. Odri za stroje in kotle. Pripadki. Kovine. Predmeti od gome. Železe traverse in kolesa. Cement »Portland« in »Romano«. Olja za kolesa in masti.

In v obče vsi predmeti za obrtna podjetja.

Tvrška je izvršila dosedaj nad 200 obrtnih naprav,

med kojimi:

- 12 žag za obdelovanje lesa in pripravljanje dog.
- 36 vodnih napeljav.
- 17 tiskarn in kamnotiskarn.
- 13 mehaničnih delavnic.
- 31 podjetij za čiščenje in pečenje kave.
- 7 naprav za izdelovanje praha proti mrčesom in drog.
- 16 naprav za kurjenje z gorko vodo in parom.
- 12 sladničarn, pekarn, tovarn za biškot in konfete.
- 32 napeljav električne luči.

Kakor tudi: Tovarne za kože, Tovarne za obleko itd. Perilaice, Predilnice, Tovarne za parafin in cerezin, sardine, Mline, Podjetja za napravljanje soli, Tovarne za delati zamaške, Stiskalnice olja, Naprave za vodno silo, Tovarne za šumeče vode, Distilerije, Podjetja za čiščenje in nakladanje žita.

V ta namen je bilo postavljenih: 151 motorjev na plin in petrolej in 65 parnih strojev

Na najvišje povelje Njegovega

c. in kr. apostolskega Velikanstva

XXXIV. c. kr. državna loterija

za civilne dobrodelne namene v tej državni polovini.

Ta denarna loterija,

ki je jedina v Avstriji zakonito dovoljena, obsega 16.404 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 442.900 kron. Glavni dobiček znaša v gotovini:

200.000 kron

Žrebanje nepreklicno dne 12. decembra 1901. Jedna srečka stane 4 krone.

Srečke se dobivajo pri oddelku za državne loterije na Duna u. III., Vordere Zollamtsstrasse 7 in v loterijskih kolekturah, v tobakarnah, pri davčnih, poštnih, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd.; igralni načrti gratis za kupce srečk.

Srečke se dopošljejo poštne prosto.

C. kr. loterijska direkcija
oddelok za državne loterije.

Zagreb, 30. aprila 1901.

Gg. Žnideršič & Valenčič
Ilir. Bistrica
prva kranjska tovarna testenin.

Gospod J. Weiser je prejel danes odposlane makarone ter Vam moramo izreči

največje

priznanje

kajti blago je v istini izvrstno.

Prva

zagrebška agenturna zadruga.

Jakob Kosmerlj

— TRST —

ulica ss. Martiri št. 16

nasproti Komando Marine.

TRGOVINA

jestvin in kolonijalnega blaga, delikates in konserv.

Izbor raznih vin in likerjev.

Imam tudi filijalko v ulici Bastione št. 2, nasproti ženskem liceju.

Priporočam se p. b. občinstvu in sem najudanejši

Jakob Kosmerlj.

Sprejemajo se tudi naročbe za razpošiljanje.

Odlikovan z dvema zlatimi in bro-

nastimi kolajnam

FRAN HLAVATY

ulica Giulia št. 1/A.

Obuvala po angležkem in francoskem vzoru izdeluje po meri cenj. damam in gospodom kakor tudi za otroke. Delo okusno in trpežno.

Popravljanje starega obuvala.

M. U. Dr. Ant. Záhorský

priporoča svojo pomoč na porodih, abortih in vseh ženskih boleznih, kakor: nerednosti v perijodi, krvavenje, beli tok, neredna lega maternice itd., kakor sploh v vseh slučajih bolezni.

Ordinuje ulica Carintia št. 8. od 9-11 in od 2-4.

Albert Brosch

Trst. — Via S. Antonio 5 — Trst.

— Kozuhar in izdelovalec kap —
Odlikovan na razstavi v Trstu 1882.

Velika zaloga kožuhovalne in kap za civilne in vojaške osebe.

Izvršuje poprave z vso točnostjo in skrbjo ter shranjuje vse kožuhovalne in obleke za zimo z jamstvom proti molem in ognju.

Ste li gluhi??

Vsaka vrst gluhosti in slabega sluha se ozdravi z našo novo iznajdbo. Samo gluho-rojeni so neozdravljivi. Šumenje v ušesih, preneha takoj. Opišite Vaš slučaj. Preiskovanja in navodila brezplačna. Vsaki se zamore z malimi troški doma sam ozdraviti.

Internationalni zavod za zdravljenje ušes.

596 La Salle Ave., Chicago, Ill.

100 do 300 goldinarjev

zamorejo si pridobiti osebe vsakega stanu v vsakem kraju gotovo in pošteno, brez kapitala in rizika z razpečevanjem zakonito dovoljenih državnih papirjev in srečk. Ponudbe pod naslovom Ludwig Oesterreicher v Budimpešti, VIII Deutschgasse, 8.

Važno za vsakega!

Razprodaja!

Po nečuvno nizki ceni se dobi za samo

2 gl. 95 nč.

krasna garnitura ob-

stoječa iz

14 krasnih drago-

cenih predmetov

in sicer:

- 1 ura od niklja, Anker remon. (na željo tudi posrebr.) z lepo razrezanim pokrovom, točno urejena s 3 letnim jamstvom in skatljico.
- 1 krasna goldin ali nikljasta okropna verizica s privosom. Pariški sistem.
- 1 goldin igla, za kravate z imitir. briljanti.
- 1 par gumbov za manšete, znamka »Garantie«.
- 1 garnitura (5 komadov) gumbov za srajce in ovrtaške.
- 1 par uhanov iz pristnega srebra, uradno punčir.
- 1 goldin prstan s krasnim kamenom.
- 1 žepno ogledalo v etvilju.

Vseh 14 krasnih in vrednostnih predmetov z uro Anker-Remont. vred pošilja le za 2 gl. 95 nč. s povzetjem ali po naprej poslanem denarju, tvrška

BRÜDER HURVIZ

Krakovo - Stradom 17. - Krakovo

Neodgovarjajoče sprejem v 8 dneh nazaj in povrnen denar, v sled česar nima kupec nikakega rizika. Bogato ilustrovani cenik raznovrstnih dragocenosti brezplačno in franko.

Razprodajalci in agenti se sprejemajo.

Vsak kupec vdobi v dar. brezplačno krasen žepni album s 15 razglednicami mesta Krakovo.

Važno oznanilo!

Podpisani smatra si v dolžnost javiti, da se VINA iz VISA, KAŠTELOV pri SPLITU, ISTRSKO BELA VINA iz VISA, ki se prodajajo v njegovih salogij, analizovana in stavljenja pod stalno kontrolo zavoda za kemično analizovanje, ovlaščena od c. kr. avstrijskega ministerstva. Zato se stavlja na vse sode in boteljke kontrolna in garancijska znamka št. 137. To določbo je izdalo visoko c. kr. notranje ministertvo radi pregotega kvarjanja vina, ki stavlja v resno nevarnost ljudstvo.

Kedor si torej vkupi vino v moji zalogi, je gotov, da se v njem ne nahaja drugih snovi, nege da je vino čisto in naravno, da se sme z mirno vestjo dati bolnikom in konvalescentom, ker analizirajo zavod stavlja pod svoje varstvo samo ona vina, ki so čista in imajo vso potrebno vsebino, ki jo morajo imeti najbnejša vina.

C E N E:

Istrski teran	liter po 32 novč.
Vino iz Kaštelov pri Splitu	34 "
Pino vino iz VISA	34 "
Vino Opollo	38 "
Belo vino iz VISA	40 "

Zahtevajte vaelej jamstveno znamko.

Josip Tami

ulica Legna št. 6 (Dvorščak)

Julij Redersen

izdelovatelj zdravniških pasov in ortopedičnih aparatov.

Trst. — Via del Torrente št. 858-3. — Trst.

(Nasproti „Isola Chiozza.“)

Kirurški instrumenti, ortopedični aparati modrei, umetne roke in noge, berglje, ernanični pasovi, elastični pasovi in nogovice, suspensori, elektroterapevtski aparati, aparati za umetno dihanje ter predmeti za bolnike

Zaloga

predmetov za kirurška zdravljenja, angleški predmeti od gumija in nepremočljivih snovi

ZALOGA DALMATINSKIH VIN

iz lastnih kletij

in

ISTRSKI TERAN,

ki se toplo priporoča družinam, gosp. krčmarjem in restavratem.

Simeon Pavlinović, ul. Chiozza 11.